

 **ELANNON
NÄYTTÄMÖ**

Johtajan kaappi

KIRJOITANUT **PIRJO TOIKKA**

OHJAUS **HANNA RYTI**

elannonayttamo.fi

PIRJO TOIKKA

kirjailija

Jos leikitään, että on jonkinlainen kehä tai Wheel of Fortune, kaikkeuden pyörä tai mikä tahansa ympyrä, jossa vuodenajat ja sukupolvet kiertävät rataansa ja aina välillä kehältä sinkoaa kappale ikuisuuteen. Ajatellaan, että me, jotka olemme tässä nyt, olemme yhdessä kohtaa ympyrää ja 60-luvun loppua elettiin vähän taaempänä.

Maitoautot kulkivat mutkaisilla hiekkateillä ja keräsivät lavoilta tonkat kyytiin ja veivät meijereihin, joista tuotiin ulos maitopusseja, jotka kuljetettiin kauppoihin ja kaupoista koteihin. Keittiöissä kohtasivat Mansikki ja teollistuva Suomi. Löllövä maitopussi kannettiin kotiin ja laitettiin muovikannuun, pussista leikattiin kulma pois ja kaadettiin. Pussi pysyi, ja se oli pieni ihme. Saumakohdistusta pussit kyllä repeilivät. Sisäpuoli oli musta. Tyhjiä kertyi valtavat määrät ja niistä alettiin virkata ja solmia mattoja: saunaan, keittiöön, eteisiin ja kynnyksille. Pussin sisäpuolen musta ja ulkopuolen valkoinen punaisine teksteineen loivat mattoihin graafisen vivahteen. Näitä ”innovaatioita” vietiin tuliaisiksi ja annettiin syntymäpäivälahjoiksi, kunnes pussit vain katosivat, sinkosivat ympyrän kehältä ikuisuuteen.

Siinä ajassa elivät tämän näytelmän henkilöt alkukesänsä 1968, kuvitteellisella paikalla, Elannon konttorissa, Helsingissä, vähän sivussa suuren maailman kuohunnasta, mutta ajan hengessä siitä huolimatta.

Silloin vanhat arvot saivat kyytiä. Nuoriso antoi hiusten kasvaa ja hameista pätkäistiin puolet pois. Neljän seinän sisällä syntyi sotia parturikäynneistä. Tytöt luopuivat rintaliiveistään. Opiskelijat nousivat barrikadeille. He eivät enää arvostaneet vanhempiansa, saati menneiden sukupolvien saavutuksia, sillä Vietnamin sota ja sen kuvat avasivat silmät ja alkoi liikehdintä sotaa ja valtakoneistoja vastaan. Sodan kokenut sukupolvi järkyttyi ja ryömi puolustusasemiin. Hippejä ja huumeita tuntui olevan kaikkialla, myös Suomessa. Elettiin rakkauden kesää. Sukupolvien ristiriidat nousivat pintaan.

Hippi-liike levisi Yhdysvalloista ja Englannista kaikkialle.

Yhdysvalloissa vastustettiin yhteiskuntajärjestelmää ja vapaa rakkaus ja huumeet olivat vahvasti mukana. Englannissa oli enemmän kyse kahden sukupolven vastakkainasettelusta. Suomessa hippitys, varsinkin tytöillä, oli enemmän tyylikysymys, mutta radikaaleja aatteitakin omaksuttiin.

Usein ihminen jahnaa tapojensa vankina, puhumatta, pukauttamatta, jotta ei rikkoisi mitään, jotta mikään ei muuttuisi tuntemattomaan suuntaan, jotta ei joutuisi todellisten ratkaisujen eteen ja siinä elämä hurauttaa, pienen pelon ja järkevien ratkaisujen kuplassa.

Johtajan kaapin Matti Eklund ja Irkku Virhiä ovat tottuneet vaikenemaan, se on tapa, se on helppoa. Ei vain tule mieleen ottaa vaikeaa asiaa esille, kun ei ole ennenkään otettu ja elämä sujuu ilmankin. Puhumattomuus antaa näennäisen rauhan ja päivät

voivat rullata radallaan tasaisina ja varovaisina, työtä tehden. Puhumattomat asiat lakkaavat olemasta. Jossain vaiheessa joku vain pimahtaa, ehkä. Tai alkoholisoituu. Ehkä. Joku näyttää selviävän ja sinkoa kehältä ikuisuuteen, mutta vaiettu asia on siirtynyt kaikessa hiljaisuudessa seuraavalle sukupolvelle.

1960-luvun lopulle tultaessa olin melkein teinikäinen. Maalla. Landepaukku. Sain lahjaksi magnetofonin ja se tarkoitti musiikkia. - Hiljaa, mä nauhotan! Radion musiikkiohjelmia piti päivystää jatkuvasti ja olla valmiina painamaan rec-nappulaa oikealla sekunnilla. Nauhoitin keittiössä. Leivoin teeleipiä ja muropiiraita, kuuntelin radiota ja nauhoitin. Tampereen Pop-teatteri kiersi Suomea ja saapui naapuripitäjän koululle esittämään otteita Hair-musikaalista. Sen jälkeen kaikkialla soi Aquarius, kuljen valoon, kuljen aurinkoon.

Hiukset pitenevät. Tanssilavoilla huojuttiin suurissa piireissä, Kekkonen valittiin uudelleen, keskiolut, "lankku" ja "Erkin pikakivääri" sekoittivat monien päät, peruskoulun puitelaki aiheutti väittelyjä ja jossain kaukana, kuin taustakohinana, vyöryivät Pariisin opiskelijamellakat, Martin Luther Kingin murha, Robert Kennedyn murha, Vietnamin sota, My Lain verilöyly, kolme luotia Rudi Dutschkeen, Ulrike Meinhof, Biafran lasten nälänhätä, Prahankävyt ja Tšekkoslovakian miehitys, Vanhan valloitus ja miehitetty Apollo-lennot. Se vuosi ei jättänyt ketään kylmäksi.

Nyt eletään vuotta 2015. Tv-sarjassa True Detective päähenkilöä kuulusteltiin ja hän sanoi uskovansa uudestisyntymiseen. Tämä tuli vähän yllättäen, mutta koska ajatuksen esitti uskottava

*Hiukset pitenevät,
tanssilavoilla huojuttiin
suurissa piireissä,
Kekkonen valittiin
uudelleen, keskiolut,
"lankku" ja "Erkin
pikakivääri" sekoittivat
monien päät.*

roolihenkilö uskottavasti, se tuntui hetken mahdolliselta ja lohdulliselta. Synnymme uudestaan. Sitten henkilö jatkoi: Synnymme aina uudestaan takaisin samaan elämään. Sekin tuntui kivalta. Kyllähän sitä omaa elämäänsä rakastaa niin paljon, että on kiva syntyä uudestaan. Sitten roolihenkilö jatkoi, että elämme elämämme aina uudestaan, toistamalla saman ikuisesti, koska ikuisuus tarkoittaa ajattomuutta, aikaa ulottuvuutena ei enää ole. Uudestisyntymme samaan loputtomasti. Jonnekin, missä ei ole aikaa. Miten? Tätä elämää eletään ajassa. Miten sitä voi elää uudestaan, jos ei ole aikaa? Roolihahmo taisi itse elää uudestaan Vesimiehen aikaa.

Itsenäisyyspäivänä olin iltakävelyllä ystäväni kanssa ja päätimme seurata soihtukulkuetta. Päädyimme Hietaniemen hautausmaalle. Kaikkialla paloi kynttilöitä, valtavasti ihmisiä oli kerääntynyt muistamaan menneitä sukupolvia. Mustia hahmoja vaelsi kynttilöiden ja tervasoitujen valossa. Isänmaalinen tunne oli käsin kosketeltava ja harras, jopa hurmoksellinen. Siinä oli jotain hämmäntävää, pelottavaa, hyytävää jopa. Kuin olisimme pudonneet ajassa taaksepäin, 30-luvulle.

60-luvulla menneitten sukupolvien rakentamaa maailmaa ei haluta ottaa valmiina, sitä saattoi muuttaa. Uskottiin tulevaan. Uskottiin ihmiseen, ehkä naiivisti, mutta se oli raikasta. Oli toivoa.

Ehkä sekin vielä toistuu.

*Uskottiin tulevaan.
Uskottiin ihmiseen,
ehkä naiivisti, mutta se
oli raikasta. Oli toivoa.*

Pirjo Toikka on suomalainen näytelmäkirjailija, dramaturgi ja käsikirjoittaja. Hän on kirjoittanut lukuisia näytelmiä (esim. Poikkeustila 1982 Ryhmäteatterissa), sovittuksia teatterille, kuunnelmia, TV-sarjoja (esim. Fakta hommat 1985-87, Hellapoliisit) sekä elokuvakäsikirjoituksia, joista mainittakoon Viimeiset mitalit Sisko Istanmäen romaanin pohjalta (2000), Ilon juhla (2001), Suurin on rakkaus (2001) ja Tappava Säde Leena Lehtolaisen romaanin pohjalta (2001). Toikka kirjoitti myös Elannon Näyttämön 90-vuotishuljanäytelmän "Leipätehtaan naiset", joka oli ensi-illassa vuonna 2011. "Johtajan kaappi" on jatko-osa juhlanäytelmälle.

Rooleissa

Matti Eklund	JUHO TUOMINEN
Irkku Virhiä	KARINA NIRMAN
Aino Turtola	EMMA VANNINEN
Jone Eklund	SANTERI RÄSÄNEN
Elina Virhiä	JOHANNA TUJULA

Radion uutistenlukija Kalle Suomi
Pääjohtaja Uffen ääni Mikko Laapotti

Lavastuksen suunnittelu Hanna Ryti,
Eija Kankare, Juho Tuominen

Lavastuksen toteutus Eija Kankare,
Juho Tuominen, Kari Ratinen,
Mailis Kriikku

Puvustus Marjatta Silander, työryhmä
Valosuunnittelu Hanna Ryti,
Terho Oksman

Valo- ja äänitekniikka esityksissä
Terho Oksman ja Antti Puhakka
Näytelmään sävelletty musiikki
Georgios Bandoek Apostolakis

Muu käytetty musiikki Steppenwolf:
Born to be wild (1969), Jouko ja Kosti:
Muisto vain jää (1968), Katri Helena:
Minne tuuli kuljettaa (1965), Teema-
musiikki elokuvasta Barbarella (1968),
Fred: Pieni nukke (1968)

Musiikki/äänidramaturgia Hanna Ryti
Äänitys Kalle Suomi

Valokuvaus Jarmo From

Videokuvaus Mikko Erä-Esko

Markkinointimateriaalit Mailis Kriikku,
Eija Kankare

Tuottaja, markkinointi Eija Kankare

Ohjaajan sana

Johtajan kaappi on draamakomedia vallasta ja siitä, miten valtaan voi sairastua. Asemastaan humaltunut punoo itselleen oman maailman yhtä kätevästi kuin maitopussimaton. Omassa maailmassa muiden tunteita, tarpeita tai edes järkipuhetta ei tarvitse kuunnella. Liian usein muut mukautuvat yhden omahyväisen oikkuihin ja vaikka joku yrittäisikin muuttaa johtamiskulttuuria, ovat paikoilleen luutuneet asenteet vaikeita horjuttaa.

ei pitäisikään tarkastella maailmaa niin ihmiskeskeisesti. Tai ehkä sekkin on ongelmien pakenemista, kun ei uskalla katsoa omaa itseään, tulee tuijottaneeksi luontodokumentteja.

HANNA RYTI
ohjaaja

Johtajan kaappi kertoo myös siitä, miten taakse jätetyt, aivojen kooma-alueelle painetut asiat aina jossain vaiheessa putkahtavat esiin ja alkavat vaivata. Se kertoo ihmissuhteista, halusta, luopumisen vaikeudesta, vanhaan takertumisesta.

Johtajan kaappi sijoittuu 60-luvulle, joka tuo ihmissuhteisiin oman lisänsä – sovinnaisuussäännöt kun olivat omanlaisensa. Ei ihmislaji silti kovinkaan ole 60-luvusta kehittynyt, vaikka maitopussit ja mattomikot ovatkin jääneet historiaan. Yhtä hyvin narsismi, läheisriippuvuus ja muiden syyttäminen omista ongelmista kukkivat tällä vuosituhanella.

Näytelmän teemat ovat ihmismielelle tuttuja ja kipeitäkin, mutta näkökulma on koominen. Ihmislajin rimpuilu on aina jossain määrin koomista, koska ihminen ottaa itsensä niin kovin vakavasti. Ehkä

MIKÄ OLI SOKERILISÄ?

Elannon pullakuskit olivat sitä mieltä, että leivän ja pullan kускаaminen oli liikaista työtä. Rasva ja sokeri tuhoavat nopeasti vaatteet ja kengät, ja siitä olisi kuljettajien mielestä pitänyt maksaa "likaisen työn lisää".

Irwin Allen Ginsberg (3.6.1926 – 5.4.1997) oli yhdysvaltalainen runoilija, ja yksi 1950-luvun beat-sukupolven ja sitä seuraavan vastakulttuurin johtohahmoista. Hän vastusti voimakkaasti militarismia, taloudellista materialismia ja seksuaalista sortoa. Ginsberg tunnetaan parhaiten hänen eeppisestä runostaan "Huuto", jossa hän tuomitsi kapitalismin ja sen tuhoavan voiman sekä ihmisten tasapäästämissä.

JT fysioterapia

Asiantuntevaa fysioterapiaa Mellunmäessä:

- fysioterapia
- fysikaaliset hoidot
- lymfaterapia
- hieronta
- akupunktio

Ounasvaarantie 7 B
00970 Helsinki
p. 0400-866 997

MUKANA
TUKEMASSA
ELANNON
NÄYTTÄMÖÄ

INTEGRATED
MARKKU VIERULA CONSULTING
VIERULA.COM

ESITYKSET KEVÄÄLLÄ 2015

Ensi-ilta lauantaina 21.2. klo 18.00

ke 25.2. klo 19.00	la 28.2. klo 18.00
ke 4.3. klo 19.00	la 7.3. klo 18.00
ke 11.3. klo 19.00	la 14.3. klo 18.00
ke 18.3. klo 19.00	la 21.3. klo 18.00
ke 25.3. klo 19.00	la 28.3. klo 18.00
ke 1.4. klo 19.00	la 4.4. klo 18.00
ke 8.4. klo 19.00	la 11.4. klo 18.00
ke 15.4. klo 19.00	la 18.4. klo 18.00

Esitykset jatkuvat syksyllä 2015

Esityspaikka Kirjan talo, Juhlasali
Kirjatyöntekijänkatu 10, 00170 Helsinki

Liput 14 € / S-Etukortilla 12 €.
Väliajalla ilmainen kahvi.

Lippuvaraukset puh. 040-560 9633 tai
info@elannonnayttamo.fi

Johtajan kaappi

Rooleissa syksyllä 2015

Matti Eklund	JUHO TUOMINEN
Irkku Virhiä	KARINA NIRMAN
Aino Turtola	HEINI JYLHÄ
Jone Eklund	SANTERI RÄSÄNEN
Elina Virhiä	TIIA-MARIA LANTERI

ESITYKSET SYKSYLLÄ 2015

ke 30.9. klo 19.00	la 3.10. klo 15.00
ke 7.10. klo 19.00	la 10.10. klo 18.00
ke 14.10. klo 19.00	la 17.10. klo 18.00
ke 21.10. klo 19.00	la 24.10. klo 18.00

Esityspaikka Kirjan talo, Juhlasali
Kirjatyöntekijäncatu 10, 00170 Helsinki

Liput 14 € / S-Etukortilla 12 €. Văliajalla ilmainen kahvi.

Lippuvaraukset puh. 040-560 9633 tai info@elannonnayttamo.fi